

Stiven Kerol

SOBA
Ljubavnika

Prevela
Branislava Radević-Stojiljković

■ Laguna ■

Naslov originala

Steven Carroll

THE LOVERS' ROOM

Copyright © Steven Carroll 2007

First published in Great Britain 2007

Translation Copyright © 2009 za srpsko izdanje, LAGUNA

Fioni

This project has been assisted by the Australian Government through the Australia Council, its arts funding and advisory body.

Prolog

Melburn – jun 1973.

Da je mogao da se vrati i promeni redosled događaja tog poslepodneva, učinio bi tako. Nipošto ne bi izašao napolje na zimu i vetar, ne bi ušao u onu nesrećnu zagušljivu prostoriju – zažalio je zbog toga onog trenutka kad je seo na meku belu fakultetsku fotelju. Čak i tada je mogao da se neopaženo iskrade. Ali nije – i slučaj, koincidencija ili samo puki maler obavili su posao, i ništa se ne može promeniti. Da je bio sujeverniji, čak bi pomislio i da ga je sudbina pozvala, a on joj odgovorio. Ali ne, bio je to samo baksuz.

Baštensko svetlo je lebdelo nad travnjakom kao pun mesec, crna konstrukcija koja ga drži nije se videla u tami što se spuštala. Alen Bouler, u kaputu od tvida i sa smeđim filcanim šeširom na glavi, stajao je na baštenskoj stazi, zurio u svetlo, u svoj osvetljen vrt, u svoju osvetljenu kuću, sve dok nije zadrhtao od hladnoće. Ulica nasuprot Univerzitetu u Melburnu, na kom je predavao najveći deo života, bila je prazna. U ovo doba godine dan je najkraći i smrkava se pre pet. Nije bilo drugih svetala u nizu zbijenih viktorijanskih

kuća, jedino je mlečni restoran na uglu primamljivo svetleo za poslednje mušterije.

Upravo se bio vratio sa sastanka kolektiva na univerzitetu, ispraćali su neke starije kolege u penziju. Skup se otegao do mraka. Alen Bouler, profesor engleskog, bio je važna ličnost na univerzitetu i često su ga pozivali na univerzitetske ceremonije i skupove. Pozivnice bi uglavnom išle pravo u kantu za otpatke, ali danas je, iz neke mešavine obaveze i čistog nemira, otišao i sedeo u zagušljivoj zbornici, slušajući beskrajne govore i anegdote koje je već toliko puta čuo.

„Profesor Bouler?“

Glas je bio zvonak i jasan poput vazduha na kom je sad stajao. Toliko jasan da se mogao zakleti da svoje ime čuje čak i sada, kao da ga neko doziva odnekud iz mrkle zimske tame. Neuobičajeno, posle sastanka je otišao u svoj kabinet da uzme neke knjige i, kad je podigao pogled s radnog stola, ugledao je mladu Azijatkinju kako stoji u do vratku. Izgledala je kao da se materijalizovala ni iz čega – nije se sećao da ju je video u hodniku, pa ipak je bila tu i obratila mu se, na svetlu, neobaveznim tonom stare poznanice. Naglasak joj je bio engleski. Londonski – on je bio redovan posetilac toga grada. Oči japanske. Lice joj je govorilo jedno, glas drugo, a to nesaglasje znakova bilo je neobično uznemiravajuće. I zaista, bio je srećan što je, nagnut napred, dlanovima oslonjen na sto i pognute glave, upravo čitao neke stare beleške kad je podigao pogled da odgovori na poziv. Jednostavna situacija, rekao je sebi kasnije. Čak vrlo prizemna. Nema potrebe baviti se time toliko, u čemu je on naročito umešan. Neka studentkinja je prosto upitala je li on profesor Bouler i on je podigao pogled s radnog stola i klimnuvši glavom odgovorio joj da jeste. I to je bilo sve. Ali nije bilo ničeg jednostavnog

u zbrkanoj navali emocija koje je u tome času osetio i koje je i sad osećao.

Prednja kapija je zaškripala dok ju je otvarao i on je zakoračio unutra. To je smešno, ali ma koliko govorio sebi da neće dozvoliti da ga zaokupi sopstvena šašava maštarija, kakvima je, znao je, sklon, činjenica je da se u njemu uskomešalo nešto što je dugo ležalo uspavano: uzvrpoljio se mladić pokopan u starijem čoveku. A on bi više voleo da je sve ostalo onako kako je bilo, hvala lepo, razmišljao je, zalupivši vrata tako snažno da je udar metala odjeknuo u mirnom večernjem vazduhu. Pre svega, nije ni trebalo da ide na taj prokleti skup. Ali je otišao, i sad mu je dan upropašćen – i to zbog nečeg najbeznačajnijeg mogućeg.

Besan na sebe, nastavio je uskom betonskom stazom što je vodila pored njegovog minijaturnog vrta, pored srebrne breze, kraj orezanog i oblikovanog stabla kumkvata, pored japanskih javorova, azaleja po vrtnom kamenju i paprati čiji su se listovi presijavali pod baštenskom svetiljkom.

Dok se peo stepenicama što vode do ulaznih vrata, zaustavio se i, nepomičan, pogledom prešao po vrtu. To je uvek bio trenutak uživanja, mir bašte delovao je na njega kao prirodni melem kad god bi se uznemiren vratio kući. Pravo svetište je bila i kuća, čija su ulazna vrata zaključavala svet napolju. Ali noćas mu je pozdrav one mlade žene još odjekivao u ušima, baštenske smirujuće moći nisu ispunile očekivanja i bio je svestan nečega ili nekoga kako ga prati ulicom, što ulazi s njim i narušava sveti mir doma. Mlada žena, to lice, taj glas. To i sve one sitnice na koje ne bi umeo tačno da ukaže uznemirile su ga kao što nagli nalet vetra rasturi gomilu uredno skupljenog lišća i oduva ga na sve strane.

Odjednom je ponovo bio mladić, i sva ona nesigurnost koju je kao mladić osećao naglo mu se vratila i preplavila ga. Pred očima mu poleteše slike prošlosti, pre mnogo godina

uredno skupljene na gomilu uspomena i skrivene u zabačenom kutku njegove svesti, gde ih niko neće uznemiravati. U toj opštoj pometnji uskovitlano je i podignuto i ime pod kojim je nekad bio poznat i koje nije čuo dvadeset godina: *Spin*. Zamislio se nad tim kako zvuči – istovremeno čudno i previše prisno. A onda ga je prošaputao dok je stajao na ulaznom pragu, kao da se uistinu pozdravlja s duhom čoveka koji je on sam nekada bio. *Spine?* Jesi li to ti? Vratio si se? To pitanje je izgovoreno kao da se obraća prošlosti koja ne pripada samo njegovom drugom biću već i drugom telu, sasvim drugom telu, koje je živelo neki drugi život, život koji je znao onako kako je poznavao živote likova iz knjiga. I taj ga je lik zapravo pratio ulicom. Nepozvan, a opet sa osećanjem da ima sva prava da bude tu. Ali to nije neko drugi. Taj „Spin“ pripada njemu – nekad je *bio* on – i izgovaranje tog starog imena, koliko god tiho, delovalo je istog časa, snagom koju vreme nije umanjilo. Kad je zastao i latio se ključeva, ponovo je bio onaj tihi, vedri, nekadašnji Spin. Rođeni džentlmen. Šta god značila ta apsurdna reč. To i sve ostalo što ide s tim i uz to.

Kada je ušao, skinuo je kaput i okačio fedora šešir na čiviluk u predsoblju, pored upečatljive zbirke ostalih šešira – borsalina, stetsona i šiljate sportske kape koju je nosio na konjskim trkama. Stalak je bio od hrastovine, i posle godina redovnog glancanja tamni godovi i čvorovi su blistali.

Ubrzo nakon rata se verio, ali je veridbu okončao svega nekoliko nedelja pre datuma određenog za venčanje. Taj čin je prenerazio obe porodice i podelio ljude na one koji govore s njim i one koji mu do danas nisu oprostili.

U kući nije bilo nikakvih uspomena na tu veridbu: ni fotografija, ni pisama, ni svećica s torte pažljivo umotanih u svileni papir, što će samo iskrsnuti jednog kišovitog nedeljnog popodneva. Od veridbe je preostao samo taj čiviluk u

predsoblju. Pronašli su ga jednog subotnjeg prepodneva u radnji s polovnim nameštajem i knjigama.

Od tada se otegao dugi niz žena o kojima je i dalje govorio kao o devojkama, iako je malo čudno govoriti tako u šezdesetoj – upravo prošlog meseca mirno je proslavio rođendan u lokalnom restoranu. Ali stalno mu govore kako je on Petar Pan univerzitetskog osoblja, koji – kako se čini njegovim kolegama – živi emocionalni život što pripada nekom drugom dobu. Međutim, bočica s pilulama u ormariću za lekove, namenjena bolesnom zalisku njegovog bolesnog srca – za koju znaju samo njegov lekar i on – dokazivala je suprotno: da Petar Pan ne živi večno i da izgled uistinu vara. Njegova sadašnja partnerka je predavač na šekspirološkim studijama, ali živi u Briselu i već se retko viđaju, izuzev prilikom putovanja, a upravo se spremao na jedno takvo godišnje odsustvo za nekoliko nedelja.

Alen Bouler je okačio šal preko kaputa, površno se pogledao u zidnom ogledalu u holu, zagladio kosu i ušao u radnu sobu. On je bio čovek koji čita. Koji čita sve. Ili je bar nekada tako činio. Ipak, činilo se da u poslednje vreme više prelistava knjige nego što ih čita. Čitalačka strast mu je nekada bila tolika da je satima mogao sedeti u svojoj omiljenoj fotelji, gotovo nepomično, osim što bi pomerao prste da okrene stranu i oči da prati tekst. Sećanja na neka od najdubljih životnih zadovoljstava povezana su mu s čitanjem, u vreme kad je ta njegova strast bila na vrhuncu. Kao student, progutao je *Anu Karenjinu* i *Midlmarč*, jednu za drugom, ne prekidajući čak ni da bi jeo i spavao, ili se samo tako sećao. Ali strast je iščilela i sad je više prelistavao nego čitao.

Ipak, živeo je u radnoj sobi čiji su zidovi bili puni knjiga: tomova o orijentalnim jezicima, koje je nekad studirao, i o književnosti, koju je na kraju predavao. Dela Metjua Arnolda, Dž. S. Mila, Ostinove, Eliota, Džejmisa i Konrada isticala

su se na policama, uz odeljak posvećen gotovo isključivo kompletnoj seriji *Pregleda*. Na Kembridžu je pohađao Livisova predavanja i *Pregled* je bio nasleđe iz tog vremena.* Prateći Livisova predavanja, zajedno s ostalim oduševljenim mladim studentima, često je po podne odlazio na čaj u prosvetiteljevu kuću. Iz tog vremena su poticali mnogi tvrdo ukoričeni tomovi, kao i stara broširana izdanja i potpisana prva izdanja. Ispod kompleta *Pregleda* nalazili su se redovi drugih časopisa, skupljanih godinama, kao i kartonskih fascikli punih novinskih isečaka i prepiske koju je vodio s piscima.

Sipao je sebi viski i smestio se u tapaciranu kožnu fotelju. Police su sadržavale dar književnosti, utehu poezije. Prava dela koja, čitana kako treba, mogu usmeriti svet ka većoj toleranciji. Boulter je predavao književnost najveći deo života i izgradio je veru u nju u vreme kad se nije imalo u šta verovati – ni u religiju, ni u državu, ni u politiku, niti u bilo koju drugu diskreditovanu veru. I čvrsto se držao te svoje vere, s tihim očajanjem nekoga ko se ne usuđuje da pogleda unazad niti da previše stavlja na probu svoja uverenja. Čitavog tog kišnog ponedeljka, tokom svog predavanja i dosadnih sastanaka na odseku, stalno je iznova sebi govorio da je postupio najbolje i da se ništa drugo nije moglo učiniti. Ako sledi tu jednostavnu filozofiju, bar mu život neće biti protraćen.

Alen Boulter je stigao na Kembridž u proleće 1937. godine i često bi se priključio drugovima s fakulteta u kriketu, ponekad samo da beleži rezultat, ali uglavnom da posmatra i ćereta. Društvo je uvek bilo zanimljivo, kriket privlačan. Voleo je kriket. Samo, ne bi se moglo reći da ga je baš dobro igrao.

* Frenk Rejmond Livis (*Leavis, Frank Raymond*, 1895–1978), čuveni britanski književni kritičar, protivnik masovne kulture. (Prim. prev.)

Prečesto su mu se smejali na školskim takmičenjima da bi mislio drugačije. Može biti da je tim više voleo ovu igru.

Jednoga dana je stajao kraj granične linije, i nije ni pratio igru, već je gledao tamno zelenilo ovalnog igrališta i jasno iscrtani deo terena s naročitom travom, sunce i zgradu kluba, gde su već postavili šolje za čaj i sendviče za pauzu između ininga.* Sve vreme je dokono bacao u vazduh loptu za kriket, koja se u letu obrtala oko svoje ose i padala mu nazad na dlan kao Njutnova jabuka. Neki kolega student koji ga je posmatrao najednom je uzviknuo: „Hej! Znam kako ćemo te zvati. Spin. Spin Boulter.“**

Igralištem se zaorio smeh i to mu se ime zalepilo, postalo je sinonim za te prve godine na Kembridžu. Poneo ga je sa sobom i u Obrazovni korpus Britanske vojske, gde su se mnogi njegovi drugovi prijavili prekinuvši studije. Hiljadu devetsto četrdeset druge, posle bombardovanja Perl Harbura i pada Singapura, neko je pomenuo da Spin govori japanski, pa su ga prebacili u vojnu obaveštajnu službu, gde je ostao sve vreme rata. Sad mu je to ime odvratno ali, pošto mu je ostalo još vrlo malo prijatelja i poznanika iz tog vremena, retko je imao to nezadovoljstvo da ga čuje, a sasvim sigurno je izbegavao da ga se seća. Sve do sada.

Samo da nije pokušao da izbegne to opšte, neodređeno osećanje nemira, pa otišao na skup članova kolektiva. Mogao je ostati kod kuće i sate provesti bezopasno, u radnoj sobi, i uopšte ne bi sreo tu mladu ženu. To mu je upropastilo dan, razorilo njegov duševni mir, jer je s tim susretom izronilo

* Delovi utakmice kriketa. (Prim. prev.)

** Posredi je igra rečima. Spin, između ostalog, u engleskom ima značenje i okretanja, obrtanja oko svoje ose (u sportu se takav udarac često zove i „felš“, i uglavnom nije poželjan jer je u tom slučaju loptu teško kontrolisati). Pošto se junak preziva Boulter (engl. *bowler* – igrač u kriketu koji batom udara loptu), asocijacije na kriket su nedvosmislene. (Prim. prev.)

i ime. Sipao je iz ukrasne boce još jedan viski i ponovo mu izroni slika mlade žene koja stoji u dovratku.

Dok je pijuckao piće, nije puštao tu sliku da iščili, ponovo se pitajući odakle je samo, za ime sveta, žena iskrsnula, pa je taj neobični susret stalno iznova premotavao u glavi.

„Profesor Bouler?“

Klimnuo je, spolja sabran a iznutra u pometnji, nesposoban da se seti čak i najjednostavnijeg odgovora, pa se zadovoljio da ćutke klimne dok je čekao da ona nastavi. Zimski kaput joj je bio otkopčan, jednu nogu je isturila napred; dok je čekao da nešto kaže, zurio je, odjednom hipnotisan, gledao kako prebacuje težinu tela s jedne noge na drugu. Kao u snu. Kao da se sve iza tog dovratka i u njegovom kabinetu rastvorilo, istopilo i nestalo, odjednom se svet sveo na produžetak njegovog uma, a njegov um više nije bio njegov.

Zatim je izgovorila svoje ime, koje je on odmah zaboravio, što mu se i inače dešavalo sa imenima studenata. Engleskinja je – na kratkom boravku, tako je rekla. Raspričano. Nije svesna kako deluje na druge, a opet, potpuno je svesna koliko: istovremeno nevina i sveznajuća. To su mu rekle njene oči. U njenim očima je prepoznao sopstvene nagone, porive koji su preuzeli vlast nad njim. Oklevala je u dovratku čekajući da je pozove u kabinet. On je seo, nerado. I, uprkos nedužnosti njenih pitanja, što je duže govorila, njegov je um sve više savladavao porive i bio je sve ubeđeniji da je ona potpuno svesna onoga što se s njim dešava. Ali zašto? Pojavila mu se na vratima, izgovorila pregršt reči i odjednom ga izbacila iz takta, pomerila, protresla.

Izučava predstavu kolonijalizma u književnosti. Kao i svi oni, pomislio je. Odbrljajala je naslov teze, koji nije zapamtio prosto zato što se nikada i ne trudi da upamti tako nešto. Osim toga, bio je previše obuzet pokušajem da joj odredi godine: negde na sredini između dvadeset i trideset, ne više.

Ona je i dalje pričala. U poslednje vreme to je tako često. Niko više ne proučava pisce. Proučavaju takve stvari kao što su kolonije, i njihovu sliku u književnosti. Kolonije su, rekla je, skrajnute – gurnute u fusnote ili salonske razgovore – kao neki ružan san za koji knjiga u stvari ne želi da zna. Ili pak *jesu* taj ružan san, od kog i sam njen junak beži da bi zaokružio to iskustvo. Šta on misli o tome? Čak i da mu je mozak funkcionisao kako treba, i dalje ne bi razumeo o čemu to ona govori.

„Zašto ne razgovarate s nekim mlađim? S nekim ko zna više o tome?“, konačno je rekao.

„Zato što bi se oni samo složili sa mnom. A ja želim nekog ko se neće složiti.“

„Nekog izlapelog matorca?“

„Ma dajte...“ Iscerila se kao da kaže: ne igraj se matorog prdonje sa mnom, jer oboje znamo da to nisi.

Pomenula je Konrada. To je njegovo polje, zar ne? Bar su joj tako rekli. Spin je klimnuo nejasno se prisećajući teze koju je negde na sredini napustio još pre više godina i kojoj se nikada nije vratio. I dok se on pitao zašto, kazala je kako će ostati tu još samo pet dana i zamolila ga da je uskoro primi na razgovor. I, pre nego što se pribrao, već su ugovorili dan i sat.

I onda je otišla, odlebdela. Vrata kabineta su ostala otvorena, hodnik napolju prazan, čak se nisu čuli ni koraci mlade žene u odlasku. Dematerijalizovala se isto tako iznenada kao što se i pojavila, ali je dejstvo njenog prisustva ostalo; njena koža, obrazi poput breskve, bili su mu tako blizu da ih je mogao dodirnuti, samo da je ustao i pružio ruku.

Prvi deo

Prvo poglavlje

Tokio – jesen 1945.

Jesenji vetar bio je hladan, a pista klizava od kiše i prosutog goriva. Džinovski američki transporteri spuštali su se u redovnim vremenskim razmacima, izbegavajući kratere od bombi pred hangarom, a onda usporavali i stajali u red kako bi istovarili kargo pre nego što će ponovo uzleteti. Čim bi se vrata otvorila, japanski radnici bi počeli da istovaraju sanduke i kutije s hranom, odećom, municijom, hartijom, pisaćim mašinama, mastilom i gumenim pečatima.

Radili su brzo, a nadgledali su ih zdravi, dobro uhranjeni američki vojnici. S vremena na vreme čuli su se uzvici: „Huba! Huba!“ Ne mnogo blizu, ali ni daleko, posebna grupa vojnika koračala je ka nizu autobusa koji su ih čekali, u čistim i ispeglanim uniformama, s uglačanim čizmama i dugmetima. Kao grašak zeleni šlemovi presijavali su im se poput uljane tečnosti na pisti.

Acugi je bila baza kamikaza poslednjih meseci rata. Svuda uz rubove aerodroma, tamo gde su ih buldožerima odgurili i bacili, rđale su olupine japanskih borbenih aviona

bombardovanih još u hangaru, pre nego što su uspeli da polete.

Pored hangara su upravo popravljali jedan B29. Srebrnog trupa, graciozno zaobljenih linija i sa staklenim kokpitom kao nosom, mogao bi biti na izložbi bauhausa, više kao skladan spoj forme i funkcionalnosti nego mašina koja je poslednjih šest meseci bombardovala Tokio i pretvorila ga u gomilu šuta. Jedan mehaničar polako prođe duž krila pa bez žurbe stade da demontira motor. Na jednoj strani trupa crvenim slovima behu ispisane reči *Teksaska ruža*.

Spin je stajao kraj transportera koji ga je upravo doneo, s vojničkom vrećom uz nogu. Posmatrao je japanske radnike; većina ih je još nosila uniforme, na kojima im se video nekadašnji čin. Radili su u tišini, ostajući pognuti čak i dok su trčali nazad ka otvorenim vratima aviona.

Nakon intenzivnog kursa na Londonskom univerzitetu, Spin je rat proveo prevodeći japanska dokumenta prenošena vojnoj obaveštajnoj službi, ili dešifrujući nemačke diplomatske poruke. Vreme je uglavnom provodio zatvoren u podrumskoj kancelariji blizu Pikadilija, posmatrajući noge prolaznika po pločniku iznad sebe i slušajući prigušene razgovore šifranta s kojim je delio kancelarijski prostor. Stoga je uniformu japanskog vojnika znao samo iz filmskih žurnala. Iz tame gradskih bioskopa posmatrao je kako te uniforme voze bicikle, po petorica u istom redu, solidnim putevima koje su po Malajskom poluostrvu izgradili Britanci, kako slavodobitno sede ispred hotela *Rafls* i kako ulaze u Manilu. Nedelju za nedeljom, filmski žurnali su pratili njihovo napredovanje preko crno-bele mape Pacifika. Izgledalo je da se armija sunca uvek kreće po mraku.

Posmatrao je nekad ponosnu armiju kako sad trči tamo-amo, pognuta i poslušna, noseći kartonske kutije i drvene sanduke, skupljajući otpatke i papire koje je vetar oduvao

po uzletištu. Evo kako počinje okupacija. Za većinu okupatorskih vojnika to je dosadan posao, birokratska procedura. Spin je išao za američkim redovom, preko betonske ploče ispred hangara. Zastava Sjedinjenih Država, brzo podignuta na jedan hangar, bila je mokra od kiše i kruto lepršala na vetru. Eto kako počinje, mislio je. Ovako jedna zemlja okupira drugu, gotovo ravnodušno. Iza njega je sleteo avion. A drugi, oslobođen tovara, uzdigao se s kraja piste, nad polja kukuruza i dalje, ka Tokijskom zalivu.

Acugi je udaljen od Tokija više od trideset kilometara. Zajedno s redovom koji mu je dodeljen, Spin se ukrcao u prljavi autobus s uglavnom porazbijanim prozorima. Kroz prozore je vetar ulazio u naletima, pa su podigli revere šinjela. Putovanje je bilo sporo, a duž puta kroz ravničarski predeo između Jokohame i Tokija malo je šta bilo zanimljivo. Mladi Amerikanac mu je pričao o njima kao da je vodič neke bedne autobuske turističke ture. Kad su se približili centru grada i skrenuli ka carskoj palati, redov mu je prstom pokazao ogromnu šestospratnu građevinu netaknutu bombama. Spin, koji je piljio u zidove palate, okrenuo se kad je mladić progovorio.

„A ono tamo je bila osiguravajuća kompanija *Daj iči*. Sad je to glavni štab.“

Spin je osmotrio impozantnu sivu građevinu s desne strane.

„Tu se Mek baškari“, reče mu redov, kolokvijalno imenujući generala Dagleasa Makartura.

Bilo je upadljivo kako je najveći deo centra grada preživeo bombardovanje zapaljivim sredstvima, ne samo zato što su zgrade građene od cigle već i stoga što je, Spin je to dobro znao, saveznička strategija bila takva da se poštede palata i car u njoj. Čak i pre nego što je rat završen, planirana je posleratna politika.

Na ulicama je bilo znakova oživljavanja društvenog života: otvorene robne kuće, poneki kafe ili bar i ulične tezge na kojima se prodaju rezanci, sladak krompir, riba, lutke i razne đinđuve. Posmatrao je jednog uličnog prodavca rezanaca kako stoji uz svoju tezgu, osvrće se i prebacuje s noge na nogu zbog hladnoće. Neki mladić – njegovih godina, nagađao je Spin – bio je odeven u vojničke pantalone i civilnu košulju i kaput. Pre šest meseci se najverovatnije borio na pacifičkim ostrvima. Ili je rat proveo u tokijskim predgrađima, gledajući kako grad gori i čekajući invaziju koja se nije dogodila?

Okrenuo se od gradskih prizora prema američkom redovu, za kog je nagađao da nije stariji od osamnaest-devetnaest godina.

„Odakle si?“, upitao ga je.

„Iz Montane“, odgovorio je redov gledajući kroz razbijen prozor. „Iz Bata u Montani.“

„Daleko si od kuće“, primetio je Spin, nesvesno usvajajući ton starešine.

„Aha. Ovde su svi daleko od kuće.“

„Sviđa ti se ovde?“

„Valjda.“

„Ali ne mnogo.“

„Sablasno je. Mislim, oni su tako fin narod. Zar nisu? Fin svet“, dodao je odmahujući glavom, zagledan u svoje nadlance. „Sklanjaju ti se s puta kad ideš. Prosto da se čovek zapita čemu sve ono.“

„Misliš na onaj posao“, nehajno odvrati Spin. Mladić ga pogleda, očigledno zbunjen.

„Onaj posao? Vi to tako zovete?“

Spin odmeri mladića, nesiguran je li to bilo obično, bezazleno pitanje ili prekor. Dotad je na njega gledao prosto kao na golobradog dečka, ali ovaj to, naravno, nije bio. Taj dečko, čiji su nežan ten i bezazlen pogled ukazivali na nevini svet

milkejkova subotom uveče na američkom Srednjem zapadu, taj dečko se na putu dođe najverovatnije naučio ubijanju.

A rat na pacifičkim ostrvima – rat koji je Spin upravo bio pomenuo kao „onaj posao“ – vodili su dečaci baš poput ovog koji je sad sedeo pred njim.

„Stvarno glup izraz. Čudno kako usvojimo takve stvari.“

Mladić je klimnuo bez odgovora i Spin je ćutke razmišljao o zaokretima i obrtima, o ekonomskim imperativima i praćim zapletima, o greškama izazvanim ljudskim faktorom, o mirovnim misijama u poslednji čas i o velikom diplomatskom neuspehu, koji su ovog tinejdžera iz Bata u Montani doveli do zidova japanske carske palate.

Iz razmišljanja ga je prenuo izlazak autobusa na široki autoput koji je vodio do baraka u Jojogiju – redova privremenih obliha nastambi nalik isečenim konzervama supe. Spin je u mislima izgovorio reči *Nisenove barake* – u Britaniji ih je za vreme rata bilo svuda, pa se, videvši ih, osetio gotovo kao kod kuće.

Redov ga je odveo do prostorija u kojima će biti smešten. „Dobro došli u Vašington Hajts.“ Iscerio se i pružio mu ruku.

Spin ju je prihvatio i prodrmao je, zahvalio mu i posmatrao kako se mladić krupnim korakom odlučno vraća ka autobusu. Onda je podigao vreću s prtljagom i ušao u svoj novi dom.